

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

กิจการรับประกันวินาศภัยเป็นกิจการที่ขายความคุ้มครองอันกระทบถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย อาทิเช่น ผู้เอาประกันภัย ผู้เสียหาย บริษัทรับประกันภัยต่อ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของบริษัท เป็นต้น ทั้งนี้การจัดการจรรยาบรรณบัญชีจึงต้องคำนึงถึงความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และในขณะเดียวกันจะต้องสามารถให้ข้อมูลที่จำเป็นและเป็นเครื่องมือที่สำคัญของฝ่ายจัดการในการควบคุมการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การจัดการจรรยาบรรณบัญชียังต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการควบคุมภายในเพื่อให้รายงานทางการเงินได้จัดทำขึ้นอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ถูกต้องเชื่อถือได้และประหยัดค่าใช้จ่าย รวมทั้งต้องสอดคล้องและสะดวกต่อการจัดทำรายงานที่เสนอต่อสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากเช่นเดียวกัน เพราะกิจการจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดแห่งกฎหมายทั้งในเรื่องภาษีอากร และเรื่องการควบคุมฐานะทางการเงินให้มั่นคงเป็นที่เชื่อถือได้ของประชาชน

จากการที่ได้ศึกษาระบบบัญชีของกิจการรับประกันวินาศภัยที่ใช้กันอยู่ปัจจุบัน ผู้เขียนได้นำเสนอระบบบัญชีซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ไม่สมบูรณ์แล้ว นอกจากนี้ขอเสนอสิ่งที่เพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบภายใน

กิจการรับประกันวินาศภัยหลายแห่งไม่มีฝ่ายตรวจสอบภายในที่จะแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานตามการควบคุมที่ฝ่ายจัดการได้กำหนดไว้ ทั้ง ๆ ที่กิจการมีขนาดใหญ่และมีการแบ่งแยกหน้าที่ออกเป็นหลาย ๆ ฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

กิจการควรมีฝ่ายตรวจสอบภายใน เนื่องจากการตรวจสอบภายในเป็นการประเมินระบบการควบคุมภายในที่กิจการนั้นใช้อยู่ และประเมินประสิทธิภาพการทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ ของกิจการ โดยทำการตรวจสอบข้อมูลของกิจการทั้งทางด้านการเงินและทางด้านกรปฏิบัติงาน เพื่อให้แน่ใจว่าการบันทึกบัญชีเป็นไปอย่างเหมาะสม เชื่อถือได้และถูกต้องตามหลักการ

บัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป รวมทั้งดูว่าการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายนั้นสามารถดำเนินไปตามนโยบายที่ฝ่ายจัดการไว้หรือไม่ หากมีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคใด จะให้หาทางแก้ไขร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ฝ่ายตรวจสอบภายในจึงเป็นเสมือนตัวแทนของฝ่ายจัดการ เมื่อตรวจสอบเสร็จแล้วก็จะทำสรุปผลการตรวจสอบขึ้น ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่อง หรือข้อที่ห้องปรับปรุงแก้ไขที่รวบรวมขึ้นนั้นจะนำมาปรึกษา และพิจารณาร่วมกับผู้บริหารสูงสุดของโครงการนั้นหรือฝ่ายนั้น ๆ และพนักงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้รับทราบถึงปัญหาและหาวิธีแก้ไขที่ถูกต้องเหมาะสม หลังจากนั้นก็จะจัดทำรายงานผลการตรวจสอบเป็นขั้นสุดท้าย แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทที่รับผิดชอบโดยตรงกับงานตรวจสอบภายใน เพื่อพิจารณาลังการปรับปรุงแก้ไขโดยเร็วที่สุด จะเห็นได้ว่าฝ่ายตรวจสอบภายใน มีบทบาทในการควบคุมโครงสร้างของกิจการอีกด้วย โดยดูว่าการควบคุมที่จัดไว้ในโครงสร้างของกิจการนั้นมีอยู่เพียงพอหรือไม่ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการควบคุมนั้น นอกจากนี้ยังอาจให้คำปรึกษาแนะนำและเป็นแหล่งจัดหาข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับกิจการอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อฝ่ายจัดการ ทั้งนี้เพราะในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมีโอกาสเกี่ยวข้องกับหน่วยงานทุกหน่วยในกิจการ จึงมีความคุ้นเคยกับงานเหล่านั้น และยังได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่งานต่าง ๆ หากผู้ตรวจสอบภายในทำงานเป็นเวลาดึกดื่นก่อนพอสมควร ก็จะคุ้นเคยกับงานดังกล่าวทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งอาจจะทำให้สังเกตเห็นหรือคาดคะเนงานนั้นในอนาคตได้อีกด้วย จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาที่มีคุณค่าต่อฝ่ายจัดการ ตัวอย่างแนวทางในการตรวจสอบของฝ่ายตรวจสอบภายในจะเป็นดังนี้

1. ระบุวันประกันภัยโดยตรง ฝ่ายตรวจสอบภายในควรจะทำการศึกษาตรวจสอบดังนี้

- ตรวจสอบการคำนวณเบี้ยประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยและใบเสร็จรับเงิน เพื่อให้แน่ใจว่าอัตราเบี้ยประกันภัยเป็นไปตามที่กองประกันภัยกำหนด ได้แก่ การประกันอัคคีภัย การประกันภัยรถยนต์ หรือตามข้อตกลง เช่น การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง การประกันภัยอื่น ๆ นอกจากนี้ทดสอบการคำนวณค่านายหน้า เพื่อให้แน่ใจว่าค่านายหน้าจ่ายได้จ่ายในอัตราที่เหมาะสมไม่เกินกว่าอัตราที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย

- เปรียบเทียบวันที่ที่ออกกรมธรรม์ประกันภัย กับวันที่ที่กรมธรรม์ เริ่มมีผลคุ้มครอง เพื่อให้แน่ใจว่าการออกกรมธรรม์ได้จัดทำโดยเร็วหลังจากได้รับใบคำขอเอาประกันภัย ถ้ามีการออกกรมธรรม์ล่าช้ามาก ควรจะหาเหตุผลสนับสนุนเพื่อจะหาหาวิธีการแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วขึ้น

- เปรียบเทียบวันที่ในใบเสร็จรับเงิน กับวันที่ที่มีผลบังคับของกรมธรรม์ ประกันภัย เพื่อให้แน่ใจว่ากิจการได้ออกใบเสร็จรับเงินในทันทีที่ได้ออกกรมธรรม์ประกันภัย เพื่อให้การบันทึก รายได้สอดคล้องกับความคุ้มครองที่เกิดขึ้นในกรมธรรม์

2. ระบบการประกันค้ำ ฝ่ายตรวจสอบภายในควรจะทำการศึกษาว่าเบี้ยประกันค้ำ เป็นไปตามสัญญาประกันค้ำแบบอัตโนมัติ หรือสัญญาประกันค้ำแบบรายต่อราย

3. ระบบเงินสละจ่าย ฝ่ายตรวจสอบภายในควรจะทำการศึกษาการจ่ายเงิน เพื่อดูว่าใบสำคัญจ่ายได้จัดทำขึ้นโดยมีเอกสารประกอบการจ่ายอย่างถูกต้องและครบถ้วน เอกสาร ที่นำมาแนบกับใบสำคัญจ่ายต้องเป็นต้นฉบับมิใช่สำเนาหรือฉบับที่ถ่ายเอกสารเพื่อป้องกันการจ่ายเงิน ซ้ำจากรายการเดียวกัน จำนวนเงินในเอกสารประกอบตรงกับจำนวนเงินในใบสำคัญจ่ายและไม่มี รอยแก้ไข และตรวจสอบว่าการให้รหัสบัญชีในใบสำคัญจ่ายได้มีการตรวจสอบโดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ผู้ช่วยสมุหบัญชี เพื่อให้การบันทึกรายการถูกต้อง

4. ระบบค่าสินไหมทดแทนจ่าย ฝ่ายตรวจสอบภายในควรจะทำการศึกษาว่ามี เอกสารประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนอยู่ครบถ้วน เช่น มีรายงานการสำรวจความเสียหาย ซึ่ง เป็นหลักฐานจากบุคคลที่น่าเชื่อถือได้ มีใบแจ้งความเสียหายจากผู้เอาประกันภัย มีการอ้างถึงเลขที่ กรมธรรม์ประกันภัย เพื่อให้แน่ใจว่ากิจการต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น เมื่อมีการทำเช็คจ่าย ค่าสินไหมทดแทนแล้วต้องแน่ใจว่าเอกสารประกอบการจ่ายเงินในแฟ้มค่าสินไหมทดแทนมีการประทับ ตรา "จ่ายแล้ว" เพื่อป้องกันมิให้นำเอกสารมาประกอบการจ่ายเงินซ้ำอีก นอกจากนี้ฝ่ายตรวจสอบ ภายในควรจะไปตรวจสอบการสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว โดยมิให้ผู้ปฏิบัติการ สินไหมทดแทนทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้แน่ใจว่าข้อมูลความเสียหายที่ผู้ปฏิบัติการสินไหมทดแทน รายงานมานั้นตรงกับข้อเท็จจริง และจะทำให้ผู้ปฏิบัติการสินไหมทดแทนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ระมัดระวังและรอบคอบอยู่เสมอเพราะไม่ทราบว่าจะมีใครมาตรวจสอบงานเมื่อไร การกระทำ เช่นนี้อาจทำให้ประหยัคค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องได้

5. เลือกตัวอย่างผู้เสียหายเพื่อส่งจดหมายขอคำยืนยันยืนยันยอดจากผู้เสียหายว่าได้รับ เงิน ค่าสินไหมทดแทนไปจริง และให้ผู้เสียหายระบุจำนวนเงินและวันที่ที่ได้รับ

6. ฝ่ายตรวจสอบภายในควรเป็นผู้รับจดหมายยืนยันยืนยันยอดจากลูกหนี้และในกรณีที่ยอด ไม่ตรงกันควรดำเนินการหาเหตุผลจากพนักงานบัญชีลูกหนี้

2. การรับชำระค่าเบี้ยประกันภัยโดยตรงผ่านทางนายหน้าหรือตัวแทน

ในลักษณะการดำเนินธุรกิจของกิจการนี้ การทุจริตที่เกิดขึ้นเป็นส่วนมากคือ การที่นายหน้าหรือตัวแทนเก็บเงินค่าเบี้ยประกันภัยได้แล้วนำไปใช้ส่วนตัวก่อน หลังจากนั้นเป็นเวลาหลายเดือนจึงนำค่าเบี้ยประกันภัยดังกล่าวมาส่งบริษัท วิธีการปฏิบัติในการเก็บเงินส่วนใหญ่ คือ กิจการให้โบว์เสิร์จรับเงินทั้งเล่มแก่นายหน้าหรือตัวแทนเพื่อนำไปออกโบว์เสิร์จรับเงินให้ผู้เอาประกันภัยได้ทันทีเมื่อชำระค่าเบี้ยประกันภัย โดยไม่คิดตามต้นฉบับของโบว์เสิร์จรับเงินที่ยังเก็บเงินไม่ได้ว่ายังอยู่ครบถ้วนหรือไม่ และโบว์เสิร์จรับเงินที่เก็บเงินจากผู้เอาประกันภัยได้แล้วว่ามี การนำเงินส่งให้บริษัทครบถ้วนหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

แผนกการเงินควรจะเป็นผู้จัดทำโบว์เสิร์จรับเงิน เมื่อได้รับต้นฉบับกรมธรรม์จากฝ่ายรับประกันภัย เพื่อให้แน่ใจได้ว่าต้นฉบับกรมธรรม์ทุกฉบับที่ออกให้ความคุ้มครอง จะต้องมิใช่โบว์เสิร์จรับเงินที่จะเก็บเงินจากผู้เอาประกันภัยให้อยู่ครบถ้วนเสมอ โดยการให้พนักงานเก็บเงินหรือนายหน้าหรือตัวแทนลงนาม รับกรมธรรม์และโบว์เสิร์จรับเงินที่จะไปเก็บเงินค่าเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยในแบบฟอร์มรายงานการเก็บเงินประจำวัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบว่า ถ้าต้นฉบับของโบว์เสิร์จรับเงินของกรมธรรม์ฉบับใดหายไป จะต้องแสดงว่า มีการรับเงินค่าเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยแล้ว และควรต้องนำเงินส่งบริษัทในทันที ส่วนที่ยังเก็บเงินไม่ได้ ต้นฉบับของโบว์เสิร์จรับเงินจะต้องอยู่ให้ตรวจสอบได้ครบถ้วน ในกรณีที่ได้รับชำระค่าเบี้ยประกันภัยโดยตรงผ่านทางนายหน้าหรือตัวแทน แผนกการเงินจะเป็นผู้จัดทำโบว์เสิร์จรับเงิน เช่นเดียวกัน เพื่อที่จะควบคุมโบว์เสิร์จรับเงินให้อย่างครบถ้วนดังกล่าวข้างต้น ไม่ควรให้นายหน้าหรือตัวแทนออกโบว์เสิร์จรับเงินเอง ซึ่งเป็นการยากที่จะควบคุมให้ครบถ้วน แต่ถ้าจำเป็นต้องทำเช่นนั้น จะต้องมี การควบคุมเลขที่ของโบว์เสิร์จรับเงินที่ออกให้นายหน้าหรือตัวแทนแต่ละคนว่าคือโบว์เสิร์จรับเงินเล่มที่เท่าใดจากเลขที่เท่าใดถึงเลขที่เท่าใด ทุกครั้งที่นายหน้าหรือตัวแทนนำเงินค่าเบี้ยประกันภัยส่งบริษัท จะต้องนำต้นฉบับโบว์เสิร์จรับเงินที่ยังเก็บเงินไม่ได้ ให้แผนกการเงินตรวจสอบว่ามีอยู่ครบถ้วน หรือให้ฝ่ายตรวจสอบภายในทำการตรวจนับโบว์เสิร์จรับเงินเป็นครั้งคราว เพื่อป้องกันมิให้นายหน้าหรือตัวแทนเก็บเงินค่าเบี้ยประกันภัยได้แล้ว แต่ไม่นำส่งบริษัทหรือส่งให้ล่าช้า นอกจากนี้บริษัทควรขอความร่วมมือจากผู้เอาประกันภัยให้จ่ายเงินค่าเบี้ยประกันภัยเป็นเช็คเช็คพร้อมเฉพาะในนามของบริษัท เพื่อป้องกันการทุจริต หรือข้อผิดพลาดใดก็ตามที่เช็คที่ไม่ใช่เช็คพร้อมหรือเงินสด

3. รายได้จากการลงทุน

แผนการลงทุน รับเงินชำระค่าดอกเบี้ยและเงินปันผลโดยตรงจากกิจการที่บริษัทไปลงทุน โดยไม่ผ่านแผนการเงิน ซึ่งทำหน้าที่รับและจ่ายเงินอยู่แล้ว อาจทำให้เกิดการทุจริต หรือผิดพลาดได้ง่าย และทำให้ไม่ทราบว่าในวันนั้น ๆ กิจการได้รับ เชื่ค่าดอกเบี้ยและเงินปันผล หรือไม่

ข้อเสนอแนะ

ควรแบ่งแยกหน้าที่ในการรับเงินค่าดอกเบี้ยและเงินปันผลและหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนออกจากกัน โดยให้แผนการเงินทำหน้าที่รับเงินดังกล่าวและนำเงินฝากธนาคารในทันที หรือในกรณีที่ไม่ฝากธนาคารไม่ทันในวันนั้น เนื่องจากได้รับมาหลังจากทำการของธนาคาร ให้เก็บรักษาไว้ในตู้นิรภัย และนำฝากธนาคารในวันทำการถัดไป ขณะเดียวกันต้องส่งเอกสารเกี่ยวกับการรับเงินดังกล่าวให้แผนการลงทุนทำหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องของรายการ และความครบถ้วนของเอกสาร เพื่อจะได้ส่งให้แผนบัญชีทำหน้าที่ในการบันทึกบัญชีต่อไป การแบ่งแยกหน้าที่ดังกล่าวเป็นการป้องกันการทุจริต หรือทำให้พบข้อผิดพลาดได้ง่าย เพราะมีการตรวจสอบงานซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตามระบบบัญชีสำหรับกิจการรับประกันวินาศภัยที่ได้เสนอไว้ นี้ อาจจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในบางส่วน เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของแต่ละกิจการซึ่งแตกต่างกันไป ทั้งนี้การปรับปรุงแก้ไขควรจะพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับว่าคุ้มกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงใด โดยคำนึงถึงอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ รวมทั้งจำนวนพนักงานที่มีอยู่ด้วย